

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 : ศึกษากรณี สำนักชลประทานที่ 11” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงพัฒนาการด้านการบริหารจัดการน้ำของประเทศไทยตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจัดตั้งกรมชลประทานในปี พ.ศ. 2445 จนถึงยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2556 (2) ศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 (3) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 (4) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางหรือส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำของสำนักชลประทานที่ 11 และ (5) ค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษา ดังนี้

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research) โดยนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้ามาใช้ในการศึกษาวิจัยด้วยหลักผสมผสานอย่างเท่าเทียมกัน (Equivalent Status Design) โดยเป็นไปตามลำดับ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545, หน้า 7) กล่าวคือทำการวิจัยเชิงปริมาณก่อนเพื่อให้ได้โครงสร้างในภาพกว้างของชุดตัวแปรที่ส่งผลต่อกัน จากนั้นจึงใช้การวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับเจาะลึกในประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีน้ำหนักในการนำข้อมูลไปสู่การวิเคราะห์เพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553-2556 และปัจจัยทางการบริการ เพื่อให้ได้ภาพรวมของกรอบแนวคิด และนำกรอบแนวคิดดังกล่าวไปสอบถามความคิดเห็นจากนักวิชาการของกรมชลประทานที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการน้ำ อาจารย์ของสถาบันระดับอุดมศึกษา และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายผู้ใช้น้ำในชุมชน เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดที่ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดชุดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และสร้างเป็นข้อคำถามสำหรับแบบสอบถามเชิงปริมาณ

2. ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจมาพัฒนาเป็นข้อคำถามเชิงคุณภาพ แล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจาก (1) หนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการ และหนังสือราชการของกรมชลประทาน รวมถึงสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบถึงบริบททางการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (2) ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบถึงระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำ และปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำ ตลอดจนจนถึงปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางหรือส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553-2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ทุกระดับทุกประเภทในสังกัดของสำนักชลประทานที่ 11 โดยผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของประชากรออกเป็น 3 ประเภทคือ (1) คณะผู้บริหาร (2) ข้าราชการ และ (3) พนักงานจ้างของโครงการในสำนักชลประทานที่ 11 โดยจะศึกษาเฉพาะผู้ที่มีอายุในการทำงานไม่น้อยกว่า 6 เดือน รวมจำนวน 943 คน (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555) เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2. ตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารจัดการน้ำของสำนักชลประทานที่ 11 โดยผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของประชากรออกเป็น 3 ประเภทคือ (1) กลุ่มตัวแทนจากภาคประชาชนที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค (2) กลุ่มตัวแทนจากภาคเกษตรกรรมที่ใช้น้ำในการเกษตร และ (3) กลุ่มตัวแทนจากภาคเอกชนที่เคยทำงานร่วมกับ โครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผู้บริหาร ข้าราชการ และพนักงานจ้างของโครงการในสำนักชลประทานที่ 11 รวมจำนวน 943 คน (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555)

1.1.1 ผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 943 คน ด้วยสูตรของ Taro Yamane (1973, p. 1,088) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งกำหนดให้เท่ากับร้อยละ 5 (0.05%) และเมื่อนำมาแทนค่าตามสูตรจะได้

$$n = \frac{943}{1 + (943) \times (0.05)^2}$$

$$n = 281$$

1.1.2 จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 943 คน ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 281 คน

1.2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) (Steven K. Thompson, 1990, p. 1,050-1,059) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละสังกัด โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนด้วยสูตร

$$n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

โดยที่	n_1	คือ	จำนวนตัวอย่าง
	N_i	คือ	จำนวนประชากรในแต่ละสังกัด
	N	คือ	จำนวนประชากรทั้งหมด
	n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

โดยมีตัวอย่างข้อมูลที่ใช้แทนค่าในสูตรดังนี้

โครงการชลประทานนนทบุรี มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน (N_i เท่ากับ 35)

กลุ่มตัวอย่างของโครงการในสำนักชลประทานที่ 11 มีจำนวน 12 แห่ง และมีพนักงาน จำนวน 943 คน (N เท่ากับ 943)

กลุ่มตัวอย่างของโครงการในสำนักชลประทานที่ 11 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 281 คน (n เท่ากับ 281)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร } n_1 &= (35/943) \times 281 \\ &= 10 \text{ คน} \end{aligned}$$

และเมื่อนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างของโครงการในสำนักชลประทานที่ 11 ในแต่ละแห่งมาแทนค่าทำให้ได้ขนาดของตัวอย่างในแต่ละแห่งดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในโครงการในสำนักชลประทานที่ 11

โครงการในสำนักชลประทานที่ 11	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภท		
			ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ	พนักงานราชการ
1. โครงการชลประทานจังหวัด					
1.1 โครงการชลประทานนนทบุรี	35	10	3	6	1
1.2 โครงการชลประทานปทุมธานี	12	4	3	1	0
1.3 โครงการชลประทานสมุทรปราการ	14	4	3	1	0
1.4 โครงการชลประทานสมุทรสาคร	21	6	3	3	0
2. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา					
2.1 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ	106	32	4	28	0
2.2 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตใต้	149	44	3	40	1
2.3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชลหารพิจิตร	118	35	5	25	5
2.4 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระองค์ไชยานุชิต	114	34	9	22	3
2.5 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา เจ้าเจ็ดบางยี่หน	114	34	4	30	0
2.6 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา พระยาบันลือ	100	30	6	24	0
2.7 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา พระพิมล	91	27	5	22	0
2.8 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ภาษีเจริญ	69	21	3	18	0
รวม	943	281	51	220	10

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) ตามแต่กรณี และความเหมาะสมของสถานการณ์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

2.1 กลุ่มนักวิชาการของกรมชลประทานที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้ทราบถึงบริบททางการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงแนวโน้มของการบริหารจัดการน้ำในอนาคตของสังคมไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล จำนวน 3 คน

2.2 กลุ่มผู้บริหาร โครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งเป็นผู้รับนโยบายมา กำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553-2556 โดยต้องดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหาร โครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 มาไม่น้อยกว่า 1 ปี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลจากฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล จำนวน 8 คน

2.3 กลุ่มข้าราชการและพนักงานราชการของโครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการแปลงแนวทางไปสู่การปฏิบัติตามตัวชี้วัดในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างต้องทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่มาไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลจากฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด แล้วจึงทบทวนรายบุคคลด้วยตนเอง เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 8 คน

2.4 กลุ่มลูกจ้างประจำของโครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่มาไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลจากฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด แล้วจึงทบทวนรายบุคคลด้วยตนเอง เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 8 คน

2.5 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคจากโครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนจากภาคประชาชน ตัวแทนจากภาคเกษตรกรรม ตัวแทนจากภาคอุตสาหกรรม และตัวแทนจากภาคเอกชนที่เคยทำงานร่วมกับโครงการในสังกัดสำนักชลประทานที่ 11 ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 8 คน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด และตรวจสอบทิศทาง และความแท้จริงของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อช่วยให้การวิจัยได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยให้มากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนาขึ้นมาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบถาม และ (2) แบบสัมภาษณ์ โดยเครื่องมือดังกล่าวมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

แบบสอบถามเชิงปริมาณ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย (1) อายุ (2) อายุงานในตำแหน่งปัจจุบัน (3) ระดับการศึกษา (4) รายได้ต่อเดือน และ (5) ตำแหน่ง

1.2 ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 ตัวชี้วัดในการปฏิบัติราชการตามยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2556 ของกรมชลประทาน ซึ่งได้กำหนดไว้จำนวน 4 มิติ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งข้อคำถามประกอบด้วย

- 1) มิติประสิทธิผลตามพันธกิจ จำนวน 5 ข้อ
- 2) มิติคุณภาพการให้บริการ จำนวน 5 ข้อ
- 3) มิติประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ จำนวน 5 ข้อ
- 4) มิติการพัฒนาองค์กร จำนวน 5 ข้อ

1.3 ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งมี 5 ปัจจัย จำนวน 71 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร จำนวน 16 ข้อ
- 2) ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร จำนวน 9 ข้อ
- 3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ จำนวน 16 ข้อ
- 4) ปัจจัยด้านการบริหารงานภาครัฐแบบเครือข่าย จำนวน 12 ข้อ
- 5) ปัจจัยด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 18 ข้อ

1.4 ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย

1) ปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางหรือส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำของสำนักชลประทานที่ 11

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11

2. การสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553-2556 และปัจจัยทางการบริการ เพื่อให้ได้ภาพรวมของกรอบแนวคิด และจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อกำหนดชุดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และสร้างเป็นข้อคำถามสำหรับแบบสอบถามเชิงปริมาณ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3. ขั้นตอนการหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม (Content Validity) หลังจากที่ได้ดำเนินการต่อจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการต่อไปได้แก่

3.1 นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทำการตรวจสอบเครื่องมือ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item - Objective Congruence) จำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย

(1) รศ.ดร. วัลลภ รัฐนัตรานนท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์
(2) พลโท ดร. วีระ วงศ์สรรค์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงปริมาณ
(3) ผศ.ดร. ปกรณ์ ศิริประกอบ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์การและการจัดการ
(4) ดร. สุเมธี วงศ์ศักดิ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการภาครัฐ
(5) ดร. ไพลิน นุชถาวร	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการน้ำ

3.2 ดำเนินการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) กับเจ้าหน้าที่ของสำนักชลประทานที่ 13 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันจำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 34-36) และรายงานผลที่ได้ต่อคณะกรรมการ ที่ปรึกษาเพื่อนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถามเชิงคุณภาพ

พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างครบถ้วน และครอบคลุม โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่น่าสนใจมาพัฒนาเป็นข้อคำถามเชิงคุณภาพ แล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อรับข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่มีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง โดยมีวิธีการดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อส่งถึงผู้บริหารของสำนักชลประทานที่ 11 โครงการชลประทานจังหวัด และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา

1.2 ผู้วิจัยจัดตั้งทีมงานวิจัย เพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1.3 ผู้วิจัยประสานกับทีมงานวิจัยในแต่ละโครงการในสำนักชลประทานที่ 11 เพื่อขอให้ช่วยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และเข้าใจในประเด็นการวิจัยอย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการเก็บข้อมูลรวม 60 วัน คือ ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556

1.4 ผู้วิจัยขอให้ทีมงานเก็บข้อมูลและทบทวนตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด

2. การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือเชิญร่วมประชุมกลุ่มย่อยและหนังสือรับรองเพื่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัย

2.2 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ

2.2.1 ถามตามหัวข้อที่กำหนด (Close-Ended) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2.2 ถามโดยใช้คำถามปลายเปิด (Open-Ended) ในกรณีที่ข้อคำถามที่เตรียมมาอาจไม่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นของตนในประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่

2.3 กระบวนการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 3 ขั้นตอน คือ

2.3.1 ขั้นตอนที่ 1 อธิบายวัตถุประสงค์ในการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งประเด็นคำถามโดยย่อ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจได้ตรงประเด็น

2.3.2 ขั้นตอนที่ 2 ทำการสอบถามตามประเด็นที่กำหนด โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงความเชื่อมโยงในประเด็นคำถามต่างๆ เพื่อช่วยให้เป็นแนวทางการวิเคราะห์คำตอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง

2.3.3 ขั้นตอนที่ 3 สรุปประเด็นข้อมูลที่ได้อีกกับกลุ่มตัวอย่างรับฟัง เพื่อให้มั่นใจว่าการตีความและความเข้าใจของผู้วิจัยมีความถูกต้อง และตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อาจระเบียบ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์และสะดวกต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการด้านการบริหารจัดการน้ำของประเทศไทยตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจัดตั้งกรมชลประทานในปี พ.ศ. 2445 จนถึงยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2556 ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็น (1) พัฒนาการของการจัดตั้งกรมชลประทานตั้งแต่ยุคเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2445 จนถึงยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2556 และ (2) ภารกิจการบริหารจัดการน้ำในแต่ละยุคสมัยตั้งแต่ยุคก่อนจัดตั้งกรมชลประทานที่มีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ยุคจัดตั้งกรมชลประทานในปี พ.ศ. 2445 และยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2556 โดยศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการ และหนังสือราชการของกรมชลประทาน

2. การศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์และปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้

2.1 ค่าสถิติที่ใช้กับตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) ซึ่งเป็นค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อ

2.1.1 อธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถามในส่วนของที่ 1 ซึ่งสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) และค่าเฉลี่ย (Mean)

2.1.2 บรรยายลักษณะและทิศทางของข้อมูลในส่วนของที่ 2 และ 3 ซึ่งสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้ การแปลผลค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน และแปลความหมายไว้ 5 ช่วง โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าพิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าพิสัย} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวได้นำมาสู่การกำหนดความหมายของตัวแปรต้นและตัวแปรตามในแต่ละช่วง ดังนี้

ตารางที่ 5 การกำหนดความหมายของระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 - 5.00	มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับน้อยมาก

ตารางที่ 6 การกำหนดความหมายของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553 - 2556 ของสำนักชลประทานที่ 11

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 - 5.00	ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำอยู่ในระดับน้อยมาก

2.2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis: r) เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์และทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553-2556 ด้วยค่า Pearson Product Moment Correlation Coefficient โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของกลุ่มตัวอย่างขนาด 100 คนขึ้นไป Borg (1963, อ้างถึงในพ่องพรรณตริยมงคลกุล และ สุภาพ นัศราภรณ์, 2545, หน้า 97-98) ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายไว้ดังนี้

ตารางที่ 7 เกณฑ์ในการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.90 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.70 - 0.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.50 - 0.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.30 - 0.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00 - 0.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า +1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปร

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า -1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างตัวแปร

3. ทำการศึกษาบริบททางการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) และประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน พ.ศ. 2553-2556 ของสำนักชลประทานที่ 11 รวมถึงแนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการน้ำของสำนักชลประทานที่ 11 ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานในอนาคต ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น

3.3 ทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล

3.4 ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

3.5 สรุปข้อมูลที่ได้ และนำไปเปรียบเทียบที่ละประเด็น

3.6 อภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ